

svět katolickýma očima MONITOR

publicistický čtrnáctideník

ročník XV, číslo 2

28. I. 2018 / neprodejné

Z OBSAHU	Ať všichni jsou jedno. Homilie papeže Františka	04
	Mučedníci komunismu: Blahoslavený Władysław Bukowiński, apoštol Kazachstánu	05
	Pán je ve člunu i dnes – ač se zdá, že spí. Rozhovor s kardinálem Brandmüllerem	07
	Pomáhat obětem, nebo katům? Kázání P. Augustyna Pelanowského	09

TRADICE OTCŮ

Z listů svatého biskupa
Ambrože (339–397)

Každý, kdo má Božího Ducha, stává se Božím dítětem. Je dítětem Božím proto, že nepřijímá ducha otroctví, ale ducha těch, kdo byli přijati za vlastní. O tom svědčí našemu duchu sám Duch Svátý, který potvrzuje, že jsme Boží synové. To je ten Duch, který v našich srdcích volá *Abba, Otče*, jak je psáno v listě ke Galatánům. Ale velkým svědectvím o tom, že jsme Boží děti, je i to, že jsme *dědici Boží a spoludědici Kristovi*. Jeho spoludědicem je ten, kdo je společně s ním oslaven, a to je pouze ten, kdo utrpením za něho trpí společně s ním.

Aby nám dodal odvahu k utrpení, připojuje, že všechno, co trpíme, je menší a nelze to srovnat s dobrem, které nás čeká jako velká odměna za námahu a které se na nás zjeví; neboť až budeme přetvořeni k obrazu Božímu, budeme smět hledět tvář v tvář na jeho slávu.

A aby vyzdvihl velikost toho budoucího zjevení, dodává, že i stvoření očekává toto zjevení synů Božích. Nyní je sice podrobeno marnosti, ale ne z vlastní vůle, nýbrž v naději, neboť doufá, že od Krista dosáhne milosti služby nebo spíš že i ono bude vysvobozeno z otroctví porušení a přijato do svobody slávy dětí Božích. (...)

Smysl je přece jasný: Všichni, kdo mají prvotiny Ducha, sténají v očekávání, že budou přijati za vlastní. A toto přijetí je vykoupením celého těla, až jako Boží děti díky přijetí za vlastní tvář v tvář uvidíme ono božské a věčné dobro. V Církvi Páně už toto přijetí za syny existuje, když Duch volá *Abba, Otče*, jak stojí v listě Galatánům. Ale bude dovršeno, až vstanou všichni do nepomíjitelosti, cti a slávy a budou smět patřit na Boží tvář.

Strom života. Foto: Flickr, Lawrence OP (CC BY-NC-ND 2.0)

Životodárné svědectví

Vážení přátelé,
v letošním roce budeme oslavovat 100. výročí vzniku Československa. Je to pro nás příležitost k reflexi nad důležitostí daru svobody a demokracie. Jedná se o dar, který zdaleka není samozřejmostí. Tento dar je velkým obdarováním, ale i velkou výzvou. Zejména křesťané jsou pozváni, aby aktivně vstupovali do života společnosti a pozitivně jej ovlivňovali. Křesťanské hodnoty, které mohou společnost pozitivně proměňovat, vytváří především opravdový život z evangelia, opravdový život z víry v Ježíše Krista, který svým zmrtvýchvstáním člověku nabízí perspektivu věčnosti. Právě hluboký a důvěrný vztah s ním proměňuje lidské srdce, proměňuje mezilidské vztahy i život společnosti. Ve společnosti, kde je křesťanství na ústupu, kde církve mají minoritní postavení, je na výsost důležité, aby všichni, kteří opravdově věří

v Krista, vzájemně, s úctou, tolerancí a respektem spolupracovali na procesu předávání křesťanských hodnot do všech sfér života společnosti.

V dnešní době vnímám silnou názorovou polarizaci mezi křesťany také uvnitř Církve. Názorové napětí samo o sobě může být pozitivní silou, která postupně, díky působení Ducha Svatého, může Církev uzdravovat, reformovat a rozvíjet k lepšímu. Nesmí se však překročit hranice lidské důstojnosti, svobody, vzájemné úcty, bratrské lásky, respektu, tolerance, bez ohledu na to, jaké kdo má ve společnosti nebo v Církvi postavení. Křesťané budou ve společnosti věrohodní, pokud sami ukáží, že hodnoty, které chtějí nabízet, jsou pro ně také důležité a že podle nich sami žijí.

Vzájemná úcta, tolerance, konkrétní konstruktivní spolupráce na různých

Dokončení na str. 2

Foto: Církev.cz / Mazur / catholicnews.org.uk

Papež František navštívil Chile a Peru

Ve dnech 15. až 22. ledna podnikl papež František svou 22. apoštolskou cestu, při níž navštívil Chile a Peru. Jako motto své cesty si zvolil heslo: „Svůj pokoj vám dávám“. V těchto zemích byl naposledy před třiceti lety papež Jan Pavel II. Papež František se v obou zemích setkal s tamějšími biskupy, kněžími, řeholníky a laiky. Svůj čas věnoval setkání s místními lidmi, zejména mladými, chudými a obzvláště zranitelnými skupinami obyvatel, jako jsou vězni a chudí v městských slumech nebo lidé, kteří přišli o své pozemky a domy při povodních a sesuvech půdy. Zúčastnil se také setkání se zástupci státní správy a samosprávy.

Při své návštěvě se papež vracel k těžkým tématům studu, bolesti. Zdůraznil také důležitost blízkosti a jednoty. Podle něj není problémem dát chudým najíst, obléci je nebo ošetřit, ale „vzít v úvahu, že chudý, odsouzený, nemocný, vězeň, bezdomovec, ale že všichni mají právo, aby se posadili k našim stolům a cítili se mezi námi doma, v rodině.“

Při setkání s mladými lidmi vyzdvihl motto jezuity Alberta Hurtada: „Co by na mém místě dělal Kristus?“ a vyzval je, aby nikdy neztratili spojení s životem a aby nezapomněli mít rádi svoji zemi; řekl jim: „Nemyslím si, že byste bez lásky k vlasti mohli milovat Ježíše a Boha. Pokud nebudete vlastenci – nikoli šovinisti – ničeho v životě nedosáhnete.“

Při návštěvě katolické univerzity papež zdůraznil, aby se věnovala obzvláštní pozornost domorodým komunitám a hledal se nový prostor pro dialog. „Není křesťanské radosti, dává-li se pocítit druhým, že je jich mnoho nebo že pro ně není u nás místo,“ varoval František a naléhal, abychom byli pozorní vůči druhým, kteří zažívají nespravedlnost, vykořisťování a nemají důvod k oslavě.

Církev.cz

Svatý Irenej z Lyonu kandidátem na titul učitele Církve

Papež František je připraven prohlásit svatého Ireneje z Lyonu učitelem Církve – informoval kardinál Philippe Barbarin, jenž jakožto jeho nástupce na lyonském stolci tuto prosbu vznesl. Kardinál Barbarin navrhuje, aby byl svatý Irenej prohlášen „učitelem jednoty“.

Svatý Irenej byl biskupem Lyonu v letech 177–202. Lyonská diecéze je nejstarší na území Francie a po Římu také v Evropě. Irenej jako její druhý biskup proslul v boji s herezí dualismu, který hlásal, že člověk je božskou duší uvězněnou v materiálním těle.

Za učitele Církve bylo doposud uznáno 36 světců.

RaVat

Dokončení ze str. 1

úrovních je tedy základem křesťanské kredibility a je neodmyslitelným základem dalšího evangelizačního úsilí.

Závěrem připomenu důležitá slova papeže Františka: „Křesťan, který nevydává svědectví, se stává neplodným.“ Přeji všem křesťanům, aby v tomto započatém roce bylo jejich společné svědectví důvěryhodné, aby křesťanské hodnoty našly přirozenou cestou své trvalé místo v životě společnosti, protože jediné ony jsou zárukou celistvého rozvoje člověka, včetně jeho eschatologické dimenze.

*P. Mariusz Kuźniar
ředitel Katechetické sekce ČBK*

Poselství Svatého otce ke Světovému dni nemocných 11. února 2018

V den památky Panny Marie Lurdské, 11. února, si připomínáme Světový den nemocných. Papež František v poselství k tomuto dni světuje všechny nemocné na těle a na duchu Panně Marii. Kromě jiného ve svém poselství píše:

„Ježíš zanechal Církvi darem svou uzdravující moc... Ježíšovu daru odpovídá úloha Církve, která ví, že má přinášet nemocným stejný pohled plný něhy a soucitu jako Pán. Pastorce ve zdravotnictví vždy zůstane nezbytným a základním úkolem, který je třeba žít s obnovovaným úsilím jak ve farním společenství, tak v nejpřestížnějších zdravotnických střediscích. Nemůžeme také zapomínat na citlivost a vytrvalost, s nimiž se mnohé rodiny věnují svým dětem, rodičům nebo příbuzným, ať už jsou chronicky nemocní, nebo těžce postižení. Péče poskytovaná v rodině je mimořádným svědectvím lásky k člověku a je třeba ji podpořit uznáním a vhodnou politikou. Lékaři a zdravotní sestry, kněží, zasvěcené osoby, dobrovolníci, rodinní příslušníci a všichni, kdo se věnují péči o nemocné, jsou součástí tohoto církevního poslání. Je to sdílená zodpovědnost, která obohacuje hodnotu každodenní služby.“

Církev.cz

Monitor si můžete objednat na adrese: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@rcmonitor.cz nebo na internetových stránkách <http://rcmonitor.cz>. Zde se také můžete zaregistrovat, máte-li zájem o pravidelné zasílání zpráv e-mailem. Dále nás najdete na <http://www.facebook.com/ResClaritatisMonitor>. Periodikum je distribuováno zdarma a lze je v požadovaném počtu kusů objednat na adrese redakce. Jeho vydávání je možné jediné díky zasláním darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo jsou přibližně 25 Kč, což za rok činí 600 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplať. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.

Misionáři zabití v roce 2017

V roce 2017 bylo na celém světě zabito 23 katolických pastoračních pracovníků: 13 kněží, 1 řeholní bratr, 1 řeholní sestra, 6 laiků. V osmi uplynulých letech byla místem, kde bylo zabito nejvíce pastoračních pracovníků, Amerika – s 11 zabitými pastoračními pracovníky (8 kněží, 1 řeholní bratr, 2 laici); v Africe bylo zabito 10 pastoračních pracovníků (4 kněží, 1 řeholnice, 5 laiků); v Asii byli zabití 2 pastorační pracovníci (1 kněz, 1 laik).

Podle informací získaných agenturou *Fides* bylo v letech 2000 až 2016 na celém světě zabito 424 pastoračních pracovníků včetně pěti biskupů. Seznam sestavený agenturou *Fides* nezahrnuje pouze misionáře *ad gentes* v přísném slova smyslu, ale všechny pastorační pracovníky, kteří zahynuli násilnou smrtí. Nenavrhuje pro ně používat výraz „mučedníci“, pokud není užit ve svém etymologickém smyslu „svědkové“, protože je na Církvi, aby posoudila jejich možné zásluhy, a také kvůli nedostatku dostupných informací o většině případů, pokud jde o jejich život, a dokonce i okolnosti jejich smrti.

Většina pastoračních pracovníků byla opět zabita při loupežných pokusech a násilných útocích, což je známkou klimatu morálního úpadku, ekonomické a kulturní chudoby, jež vyvolává násilí a nebere ohledy na lidský život. V takovýchto situacích kněží, řeholníci a laici sdílejí stejný všední život s běžnými lidmi a vnášejí do něj konkrétní hodnoty jejich evangelijního svědectví jako známky naděje. Ti, kdo byli zabití, tvoří jen špičku ledovce, jelikož seznam pastoračních pracovníků či prostě katolíků, kteří byli napadeni, biti, oloupeni a bylo jim vyhrožováno, a také katolických organizací sloužících celé populaci, které byly napadeny, poškozeny či vypleněny, je mnohem delší.

Fides

První mše svatá v Mosulu po 30 měsících

Světlo svíček, vůně kadidla a zvuk zvonů znovu přivedly k životu chaldejský kostel svatého Pavla v Mosulu. Eucharistie, novozákonní symbol spásy všeho lidstva, je opět na oltáři. To vše se událo v neděli 24. prosince 2017, kdy Jeho Blaženost chaldejský patriarcha Louis Raphael Sako slavil mši za účasti chaldejského pomocného biskupa Shlemona Warduniho, mosulského arcibiskupa syrské katolické církve Putrose Moshiho a mosulského arcibiskupa syrské pravoslavné církve Nicadema Sharafa a několika kněží. Atmosféra byla naplněna chválami věřících a symboliku svátku vyjadřovalo 1 500 košů s potravinami, které byly ve spolupráci s iráckou charitou věnovány chudým mosulským rodinám.

Mše byla zahájena iráckou hymnou za přítomnosti několika významných osobností z Ninive, zástupců kmenů a náboženských organizací a velkého zástupu věřících. Ve svém kázání patriarcha Sako poblahopřál lidu z Ninive k osvobození města od Islámského státu a k oslavám Vánoc 2017 v Mosulu; ocenil mladé muslimy, kteří pomáhali s úklidem kostela a jeho přípravou na tuto mimořádnou slavnost; vyzdvihl význam toho, že se křesťanští i muslimští duchovní zaměřují na budování osvětlené lidské bytosti, jež s pomocí Boží lásky a milosrdenství představuje skutečný kostel či mešitu, a nesoustředí se jen na kamenné budovy.

Patriarcha Sako vyzval všechny mosulský lid, aby pozvedl svůj hlas k potlačení temnoty extremismu, diskriminace a konfliktů a nahradil ji pokojem, tolerancí, láskou, svobodou, důstojností a kultivovaností: „Musíme být umírnění, mít otevřenou mysl a vrátit se k ústavnímu, právnímu a státnímu myšlení, abychom podporovali, uchovávali a bránili práva a důstojnost nás všech. My křesťané jsme součástí této různorodé a nádherné irácké tkaniny a musíme zůstat spjatí s naší vlastí a proměnit ji ve svědectví lásky, míru, spolupráce a prosperity.“

Saint Adday

SLOVO KNĚZE

Je tu svátek, který se mne zvláště dotýká – Obrácení svatého apoštola Pavla. Příběh vyvolávající úžas. Ukazuje, jak mocná je Boží milost, která přesahuje lidskou svobodu a přitom ji neomezuje.

Pronásledovatel Kristových učedníků. Horlivý farizeus. Byl přesvědčen, že jedná spravedlivě a že zatčením křesťanů v Damašku očistí víru otců a přispěje k oslavě Boha. A v tom přichází světlo shora, pruník Boží milosti. „Šavle, Šavle, proč mě pronásleduješ?“ (Sk 9,4) Šavel se setkal s Ježíšem a toto setkání ho obrátilo. Při dočasné ztrátě zraku mohl vše důkladně promyslet a nakonec dal Kristu svou důvěru a přijal křest.

Od té chvíle v něm Boží milost pracovala a on duchovně rostl, evangelizoval a připravoval se na službu apoštola národů. Z dopisů, které později psal křesťanským obcím, můžeme vyčíst, jak byl Pánu Ježíši celostně oddán. „Neboť žijeme-li, žijeme pro Pána, umíráme-li, umíráme pro Pána. Ať tedy žijeme nebo umíráme, patříme Pánu.“ (Řím 14,8) „Vždyť pro mě život je Kristus a smrt ziskem.“ (Flp 1,21) „Už nežiji já, ale žije ve mně Kristus.“ (Gal 2,20)

Právě toto Pavlovo úzké sepětí s Kristem bylo zdrojem jeho neutuchající apoštolské energie, s kterou přemáhal všechny překážky a protivenství, neúnavně hlásal evangelium a zakládal místní církve. Pro jeho důvěru, lásku a vydanost učinil Pán Pavlův apoštolát nadmíru plodným.

Mně je událost Pavlova obrácení drhá jednak proto, že jde o mého řeholního patrona, ale též proto, že jsem zažil podobné obrácení. Pán vpustil v jednom rozhodujícím okamžiku do mého života nebeské světlo. Ukázal se mi skrze slova pronesená na hoře (Mt 5,21–48). V tu chvíli jsem přijal milost vnitřního prožitku, že Ježíšova slova jsou čistá Pravda. Spatřil jsem, že můj život je hodně na ruby, a rozhodl jsem se podle právě zjevené Pravdy žít. Bylo mi devatenáct. Kristus tak vstoupil do mého srdce a činí mne stále šťastným.

fr. Pavel Maria OP

*fr. Pavel M. Mayer OP,
rektor baziliky a strážce
hrobu svatě Zdislavy*

AŽ VŠICHNI JSOU JEDNO

Homilie papeže Františka při mši svaté v Temuco v Chile

Kristus, král národů. Foto: Flickr, Lawrence OP (CC BY-NC-ND 2.0)

„Mari, Mari – Dobrý den!“
 „Küme tünngün ta niemün – Pokoj vám“
 (Lk 24,36).

Děkuji Bohu, že mi umožnil navštívit tento krásný kout našeho kontinentu, Araukánii, zemi, kterou Stvořitel požehnal úrodností rozlehlých zelených plání a lesů, tvořených impozantními araukáriemi. Gabriela Mistralová věnovala pátý chvalozpěv tomuto chilskému kraji, jeho majestátním zasněženým vulkánům, jezerům a řekám kypícími životem. Tato scenérie nás pozvedá k Bohu a je snadné spatřovat v každém stvoření jeho ruku. Mnohé generace mužů a žen s vroucí vděčností chovaly a chovají lásku k této zemi. Chci se zvláště pozastavit a pozdravit příslušníky lidu Mapučů, jakož i další domorodá etnika, která žijí v těchto jižních krajích: Rapanui z Velikonočního ostrova, Aymara, Kečua a Atacama a mnohá další.

Staleté nespravedlnosti

Tato země, díváme-li se očima turistů, nás uchvacuje, ale potom jdeme dál jako předtím. Pokud se však skloníme k její

půdě, uslyšíme zpěv: „Arauco trpí bolestí, o níž nemohu mlčet: jsou to staleté nespravedlnosti a všichni vidí, že jsou páčány“ (Violeta Parra, *Arauco tiene una pena*).

V kontextu díky za tuto zemi a její lid, ale i v kontextu utrpení a bolestí slavíme eucharistii. Činíme tak na tomto

Jednota není imitace, ani násilná integrace a ani harmonizovaná marginalizace. Jednota vyžaduje naslouchání, ale především uznání.

letišti v Maqueque, kde došlo k těžkému porušování lidských práv. Obětujeme tuto bohoslužbu za všechny, kdo trpěli a zemřeli, a za ty, kdo denně nesou na svých bedrech tíži mnoha nespravedlností. Ježíšova oběť na kříži se obtížila veškerým hříchem a bolestí našich národů, bolestí, volající po vykoupení.

Prosbu o jednotu

V evangeliu, které jsme slyšeli, Ježíš prosí Otce, „ať všichni jsou jedno“ (Jan 17,21). V rozhodující chvíli svého života se zastavuje a prosí o jednotu. Jeho srdce ví, že jedno z nejhrošších nebezpečí, které dolehá a dolehne na jeho lid a celé lidstvo, bude rozdělení a konflikt, útisk jedněch druhými. Kolik jen zbytečně prolitých slz! Chceme si dnes přisvojit tuto Ježíšovu modlitbu, chceme s ním vstoupit do zahrady bolesti i se svými bolestmi, abychom spolu s Ježíšem prosili Otce, ať jsme i my jedno. Nedovolme, aby nás přemohl konflikt či rozdělení.

Tato jednota, o níž prosil Ježíš, je darem, o který je třeba naléhavě žádat pro dobro naší země a jejích dětí. A je třeba se mít na pozoru před možnými pokušeními, která se mohou objevit a „otrávit kořen“ tohoto daru, který nám chce Bůh věnovat a kterým nás zve, abychom byli autentickými protagonisty dějin. Jaká jsou tato pokušení?

Falešná synonyma

Jedním z hlavních pokušení, kterým je třeba čelit, spočívá ve směšování jednoty s uniformitou. Ježíš nežádá svého Otce, aby všichni byli stejní, identičtí. Jednota se totiž nerodí, ani nezrodí z neutralizace či zamlčování rozdílů. Jednota není imitace, ani násilná integrace a ani harmonizovaná marginalizace. Bohatství země se rodí právě z toho, že každá z jejích složek umí sdílet svoji moudrost s těmi druhými. Není a nebude to dusivá uniformita, způsobená obvykle převahou a mocí silnějšího, ba ani separace, neuznávající dobrotu druhých. Jednota, o kterou žádal a kterou daroval Ježíš, uznává to, co je povolán každý národ a každá kultura přinášet této požehnané zemi. Jednota je smířená různost, která netoleruje legitimizaci osobních či kolektivních nespravedlností ve svém jménu. Potřebujeme bohatství, které může nabídnout každý lid, a musíme odložit logiku, která se domnívá, že existují nadřazené a méně-

cenné kultury. Pěkný *chamal* (plášť) vyžaduje tkalce, kteří znají umění, jak sladit různé materiály a barvy, a kteří dovedou dát čas každé věci a každé fázi. Může být imitován průmyslově, ale všichni poznáme, že jde o uměle zhotovený oděv. Umění jednoty požaduje a vyžaduje autentické řemeslníky, kteří dovedou sladit rozdíly v „laboratoři“ vesnic, ulic, náměstí a krajin. Není to umění vzniklé u psacího stolu nebo jen dokumentované. Jde o umění naslouchat a uznávat. V tom je zakořeněna jeho krása a také jeho odolnost proti plynutí času a nepohodě, jimž musí čelit.

Jednota, kterou naše národy potřebují, vyžaduje naše naslouchání, ale především uznání, což neznamená jen, „abychom získávali informace o druhých [...] ale přijímali to, co v nich Duch zasel jako dar, který je určen také nám“ (*Evangelii gaudium*, 246). To nás vede na cestu solidarity jakožto způsobu, kterým se sprádá jednota a vytvářejí dějiny; solidarity, která nás přiměje říci: potřebujeme se navzájem ve svých rozdílech, aby tato země

zůstala krásnou. Je to jediná zbraň, kterou máme proti „deforestaci“ naděje. Proto prosíme: Pane, učiň z nás tvůrce jednoty.

Zbraně jednoty

Další pokusení může vzejít z uvažování o tom, jaké jsou zbraně jednoty.

Jednota, má-li být postavena na uznání a solidaritě, nemůže kvůli svému cíli akceptovat jakýkoli prostředek. Existují dvě formy násilí, které namísto toho, aby posunuly procesy sjednocení a smíření, jsou jejich ohrožením. Za prvé si musíme dát pozor na vypracovávání „krásných“ smluv, které nikdy nebudou konkretizovány. Krásná slova a schválené projekty, které jsou sice nezbytné, ale nikdy nejsou konkretizovány, povedou nakonec k tomu, že „to, co se píše rukou, smaže se loktem“. Také toto je násilí, které maří naději.

Za druhé je nezbytné přesvědčení, že kultura vzájemného uznání nemůže stát na násilí a ničení, za něž se nakonec platí lidskými životy. Nelze požadovat uznání rozdrčením druhého, protože tak násilí

a rozdělení jenom narůstá. Násilí vyvolává násilí, ničení zvětšuje rozkol a separaci. Násilí nakonec zfalšuje i tu nejspravedlivější kauzu. Proto odmítáme ničivé násilí v obou jeho formách.

Takové postoje jsou jako sopečná láva, která všechno zničí, všechno spálí a nechává za sebou jenom spoušť a zmar. Proto řekněme důrazně: Pane, učiň z nás tvůrce tvé jednoty. Usilujme tedy neúnavně o dialog k jednotě.

My všichni, kteří jsme do jisté míry lidmi uhnětenými z prachu hlíny (Gn 2,7), jsme povoláni žít dobře (*Küme Mongen*), jak podotýká prastará moudrost mapučského lidu. Je před námi cesta a je třeba se jí naučit. *Küme Mongen*, tato niterná touha prýští nejenom z našich srdcí, ale rozléhá se jako volání a zpěv po celém stvoření. Proto, bratři, pro potomky této země, pro potomky jejich potomků, řekněme spolu s Ježíšem Otcí, ať jsme také jedno: učiň z nás tvůrce jednoty.

Přeložil P. Milan Glaser SJ
Radio Vaticana
(Mezititulky redakce)

MUČEDNÍCI KOMUNISMU

Blahoslavený Władysław Bukowiński, apoštol Kazachstánu

Mezi desítkami katolických kněží polské národnosti, kteří trpěli dlouhá léta v táborech Gulagu, kam byli deportováni z východního Polska či západních částí SSSR, nalezneme řadu pozoruhodných osobností. Dnes se blíže seznámíme s osudem kněze, který byl blahořečen a je nazýván jako apoštol Kazachstánu.

Władysław Bukowiński se narodil 22. prosince 1904 v obci Berdychiv u Žitomiru do zbožné rodiny Bukowińských, žijících tehdy stejně jako další obyvatelé bývalé části východního Polska pod ruskou nadvládou. Jeho otec Cyprian Józef Bukowiński pracoval jako agronom a ředitel cukrovaru, matka Jadwiga Scipio del Campo pocházela z Itálie. Władysław měl dva sourozence. Dětství prožil v obci Hrybieniówka na území dnešní Ukrajiny, později se rodina často stěhovala, např. do Opatowa u Sandomierze a na

další místa dnešního východního Polska. Od roku 1914 studoval na škole v Kyjevě a pokračoval na polském gymnáziu v Płoskirowie. V těchto letech prožíval bolestné období – zemřela mu matka a rodina se musela opět stěhovat, tentokrát před nebezpečím hrozící bolševické invaze. Útočiště hledal v obci Święcica u Sandomierze a později se rodina přestěhovala ke Krakovu. Zde také dokončil v roce 1921 maturitou střední školu. Následně zahájil studium práv na Jagellovské univerzitě v Krakově. Věnoval se

středověkému právu, angažoval se v univerzitním senátu, přispíval do časopisu *Čas*. V roce 1926 zakončil vysokoškolské studium a získal titul magistra práva.

Kněžské povolání

Přesto se nedal na justiční dráhu, ale pod vlivem rozhovorů s jedním krakovským bohoslovcem se rozhodl v roce 1926 stát se duchovním a vstoupit do kněžského semináře. Svěcení přijal v katedrále na Wawelu 28. června 1931 z rukou krakovského arcibiskupa Adama Stefana

Sapiehy. Své první kaplanské působení prožíval až do roku 1935 v Rabce, kde vyučoval ve škole jako katecheta také náboženství. Na následném místě v Suchoj Beskidzkiej se jako kněz věnoval také chudým a nemocným a rovněž podporoval mládež. V roce 1936 odjel na vlastní žádost na východ tehdejšího Polska do Lucku, kde pracoval jako profesor katechetiky a sociologie v tamějším kněžském semináři. Rovněž se snažil o aktivizaci mládeže – stal se sekretářem Diecézního institutu Katolické akce a angažoval se také v publicistice.

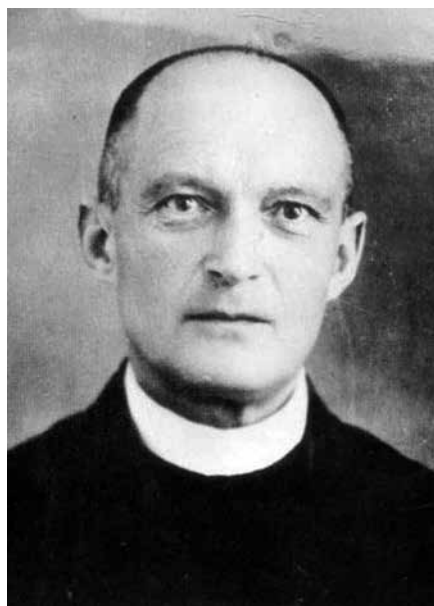
V časech druhé světové války

Po vypuknutí druhé světové války a okupaci východní části země sovětskou armádou jej biskup z Lucku Adolf Szalążek ustanovil proboštem katedrály v Lucku. Biskup doufal, že právě Władysław Bukowiński, který ovládal výborně ruštinu a disponoval duchovními dary, inteligencí i klidným vystupováním snad bude moci ubránit alespoň určité zbytky náboženské svobody, která byla novou komunistickou nadvládou velmi rychle omezována. Tato naděje se však nenaplnila. Už 22. srpna 1940 byl otec Bukowiński poprvé zatčen NKVD a odsouzen na osm let do vězení. Když německá armáda v červnu 1941 zaútočila na Sovětský svaz, likvidovaly jednotky NKVD narychlo vězně. Rovněž ve věznicích v Lucku stříleli kati NKVD 23. června 1941 ve spěchu zdejší trestance, ale otec Bukowiński nebyl díky velkému štěstí popraven. Po příchodu Němců byl propuštěn a vrátil se do proboštského úřadu. Právě region Volyně prožíval velmi složité peripetie – nacistický teror, vyvražďování Židů, střety ukrajinských nacionalistů a polského odbojového hnutí. Otec Władysław pomáhal rodinám uvězněných, polských uprchlíků, kteří do Lucku utíkali před čistkami ukrajinských banderovců. Také se podílel na ukrývání židovských dětí v katolických rodinách a podporoval sovětské zajatce, kteří masově umírali v nedalekém zajateckém táboře, spravovaném nacisty.

V Gulagu

Když v noci ze 3. na 4. ledna 1945 vstoupila do Lucku opět Rudá armáda, byli pozatýkáni NKVD všichni členové ka-

pituly, včetně biskupa Adolfa Szalążka a probošta Władysława Bukowińskiego. Následně byli zatčeni duchovní převezeni do Kyjeva, kde byli vyslýcháni a vyšetřováni. V červnu 1945 byli odsouzeni za údajnou protisovětskou činnost a špiónáž ve prospěch Vatikánu na deset let nucených prací v Gulagu. Od července 1946 pobýval Władysław Bukowiński v táboře v okolí Čeljabinsku na jihu SSSR, kde pracoval na těžbě dřeva v le-

Blahoslavený Władysław Bukowiński
Foto: Wikimedia Commons

Don Bukowiński: „Moje radost spočívá v radosti druhých.“

sích. V listopadu 1947 byl převezzen do tábora Bakaľ na Uralu. Zde prožil úplné vyčerpání a propukl u něj zápal plic, takže byl poslán zpět do táborové nemocnice v Čeljabinsku. Po uzdravení se musel vrátit opět na práci, tentokrát do tábora u Dzhezkazganu v Kazachstánu, kde těžil v dolech měď. Po práci často navštěvoval nemocné v táborovém špitále a tajně sloužil na baráku mši.

Apoštol Kazachstánu

10. srpna 1954 byl propuštěn z Gulagu a byl poslán do Karagandy v Kazachstánu, kde pracoval jako strážný na stavbě. Stal se prvním katolickým knězem

v tomto místě. Tajně se zde věnoval pastoraci, mimo jiné sloužil mše v soukromých bytech věřících, křtil, zpovídal. Obřady sloužil většinou brzy ráno či večer, často za zataženými žaluziemi. Mnoho času tak trávil mimo domov, mnohdy u věřících i přespával. Jeho „farníky“ byli mnohdy Němci a Poláci, kteří zde skončili ve vyhnanství. Taková činnost byla značně riskantní, samozřejmě mu za ni hrozilo nové zatčení a odsouzení. Jako vyhnanec se navíc musel každý měsíc hlásit na velitelství policie a podávat hlášení o své činnosti a pobytu.

V roce 1955 měl možnost se vystěhovat do Polska, což odmítl a přijal sovětské občanství. Díky tomu získal také pas a mohl cestovat. Následně opustil práci strážného a zaměřil se zcela na kněžskou činnost. V letech 1957–1958 cestoval po Kazachstánu a věnoval se kněžské službě. V roce 1957 pobýval ve vesnicích v blízkosti Alma-Aty a konal pastoraci, především Poláků a Němců. 3. prosince 1958 byl zatčen v Semipalatynsku a obviněn z tajného zřízení kaple v soukromém domě a tajné náboženské činnosti. Komunistickému režimu vadily především jeho náboženské aktivity s dětmi a mládeží. 25. února 1959 byl odsouzen za protistátní činnost a šíření protisovětské literatury na tři roky v pracovních táborech. Během procesu se jako bývalý právník sám obhájoval. V táborech v Irkutsku podporoval spoluvězně, dělil se s nimi o jídlo, tajně sloužil mše, vedl rekolekce, povzbuzoval, v případě potřeby překládal vězňům.

Na cestách až do konce života

Po propuštění v prosinci 1961 se vrátil do Karagandy a opět pokračoval ve své činnosti. Mimo jiné se staral o duchovní péči o děvčata, která se chtěla stát řeholicemi, a stál u zrodu III. řádu svatého Františka. V roce 1965 získal poprvé povolení navštívit své příbuzné v Polsku, v roce 1967 pak uskutečnil misie v Tádžikistánu. V roce 1968 se vrátil do Karagandy a opět pokračoval ve své pastýřské službě. Během své další cesty do Polska se mimo jiné setkal s kardinálem Karolem Wojtyłou, který se o jeho činnost živě zajímal. Až do konce svého života sloužil Bohu a věřícím. Zemřel

zaopatřen 3. prosince 1974 v nemocnici v Karagandě. 7. prosince 1974 pak byl pohřben na hřbitově u Karagandy. Jeho ostatky byly v 90. letech přeneseny do krypty katedrály Matky Boží Fatimské v Karagandě.

V roce 2005 byl zahájen proces jeho blahorečení, přičemž svědectví o svatos-

ti jeho života byla sbírána mezi věřícími v Kazachstánu, na Ukrajině i v Polsku. 11. září 2016 byl otec Bukowiński prohlášen za blahoslaveného během slavnostní bohoslužby v Karagandě. Beatifikační obřady vedl kardinál Angelo Amato, prefekt vatikánské Kongregace pro blahorečení a svatořečení a účastnilo se jich

patnáct biskupů a více než tisíc poutníků, převážně z Polska, Běloruska a Ruska.

Vojtěch Vlček

Mgr. Vojtěch Vlček,
historik a pedagog, spolupracovník Ústavu pro studium totalitních režimů

PÁN JE VE ČLUNU I DNES – AČ SE ZDÁ, ŽE SPÍ

Rozhovor s Walterem kardinálem Brandmüllerem

Přehodnocení Luthera, exhortace *Amoris laetitia* a dubia čtyř kardinálů, štěpení uvnitř Církve a potřeba hledat pevné základy v dnešní zmatené době – to jsou témata rozhovoru s církevním historikem a teologem Walterem kardinálem Brandmüllerem.

Rok 2017 byl též ve znamení 500. výročí protestantské reformace. Luther a aspekty protestantismu ovládaly řadu debat systematických teologů a historiků. Obzvláště při pohledu na katolickou církev člověk může, či dokonce musí dojít k názoru, že nás čeká radikální „přehodnocení“ Luthera. Papež František 7. prosince 2017 řekl, že ekumenická cesta probuzená Duchem Svatým vede k tomu, aby „byly opuštěny staré předsudky, jako jsou ty o Martinu Lutherovi a stavu katolické církve v oné době“.

V říjnovém vydání jezuitského časopisu „La Civiltà Cattolica“ (č. 4016, s. 119–130, 2017, svazek IV) bylo možno si přečíst, že wittenberské teze nebyly ani provokací ani vzpourou proti autoritě, nýbrž „návrhem obnovit zvěstování evangelia a upřímným požadavkem ‚reformovat‘ Církev“. Podle jezuitů (a podle časopisu kontrolovaného přímo papežem) spočívá problém v tom, že si jak Církev, tak i Luther nárokovali, že ztělesňují celou pravdu. Přesto by se neměla Lutherovi upírat role „svědka pravdy“.

O jaký předsudek se tu jedná? Znamená to sněti Lutherovy exkomunikace post mortem? Bude Luther nyní prohlášen „učitelem autentické reformy“? Byla reformace okamžikem „působení Ducha Svatého“, jak řekl jeden zástupce italské

Walter kardinál Brandmüller
Foto: <http://voxcantor.blogspot.cz>

biskupské konference? Mýlili se snad papežové a Církev na tridentském koncilu, když prohlásili luterství za herezi ohrožující pravdu víry, tedy za kacířství?

Rozhodně nebyl potřeba žádný „Lutherův rok 2017“, aby bylo možno na obou stranách překonat konfesně-polemické pojetí historie, které bylo skoro až do vypuknutí první světové války strašné. Později, po skončení nacistické diktatury, během níž trpěli jak katolíci, tak protestanté z „Vyznávající církve“, se na

obou stranách objevila luterská a reformační historiografie, která se zavázala k věcně střízlivému pojetí založenému na historických pramenech a jejich kritické interpretaci. Hovořit o nutnosti přehodnocení Luthera z katolické strany svědčí také o naprosté neznalosti aktuálního stavu bádání a příslušné literatury.

Pokud jde o proslulých 95 tezí, je třeba říci, že je lze docela dobře chápat katolicky. Byly výrazem protestu oddaného kněze proti nepochopení a zneužívání odpustků.

Netrvalo však ani tři roky a Luther ve známých třech „polemických spisech“ z roku 1520 ohlásil svůj radikální rozchod se základním obsahem katolické víry – a to s takovou vehemencí a ostrostí, jaká byla do té doby nevídaná. Jak k tomuto rozchodu dospěl, je otázka, kterou bádání doposud nedokáže uspokojivě vysvětlit. Považovat však Luthera za svědka víry – nebo jak už se dnes děje – za „otce ve víře“ je z uvedených důvodů naprosto scestné.

Hovoří se o „předsudcích“ vůči Lutherovi? Zmínil jste také Lutherovu exkomunikaci? Předsudky? Je těžké posuzovat člověka, který je už 500 let po smrti. Nejprve je nutno říci, že Lutherova exkomunikace je historický fakt. Jak chcete něco takového sprovodit ze světa?

Foto: Flickr, Michael Eickelmann (CC BY-NC 2.0)

A pokud jde o exkomunikovanou osobu, zde platí zásada římského práva: *mors solvit omnia* – smrt vyřeší vše. Proto je zcela naivní požadovat snění Lutherovy exkomunikace. Že se takový požadavek často setkává s potleskem médií, svědčí jen o naivním a narušeném vztahu k minulosti a dějinám.

Ptáte se, zda by měl být Luther prohlášen „učitelem autentické reformy“? Nejprve by bylo nutno vysvětlit, co se onou „reformou“ rozumí. Jedno je však zřejmé: to, co je reformováno, musí být identické s reformujícím. Pokud tomu tak není, nejedná se o reformu, ale o změnu. Církev Ježíše Krista se může a má stále „měnit“, totiž stále se zdokonalovat. Luther ale chtěl – jak tvrdí protestantský církevní historik Franz Lau – „radikální převrat“. Ve svém spise *Šlechtě německého národa* ohlašuje stržení tří zdí.

První zeď spatřoval v kněžství založeném na svátostném svěcení, druhou v učitelském úřadu Církve odvolávajícím se na poslání Ježíše Krista a třetí v existenci papežství. To, že tyto „zdi“ spočívaly na pevném biblickém základě, rozhněvaného augustiniána nezajímalo. Když tyto tři zdi Luther zbořil, viděl, že se hroutí celá stavba papežské Církve.

Říci, že tato celková demolice byla „dílem Ducha Svatého“, je vyloženě odvažné tvrzení, které je možno vysvětlit

jen naprostou a u biskupa více než udivující neznalostí textů a historických skutečností. A pak tridentský koncil: Byl a zůstává ekumenickým koncilem, a jako takový je po papeži nejvyšším učitelským orgánem Církve, jeho učení je charakterizováno neomylností... Jeho věroučné dekry platí navždy.

Kdo věří v souladu s katechismem a podle toho také žije, je na správné cestě. Ta však nyní vede temnotou, mlhou a neschůdným terénem.

Uplynulý rok byl ve znamení diskusí o apoštolském listu „Amoris laetitia“, v neposlední řadě proto, že jste společně s Eminencemi Carlem Caffarrou, Raymondem Leo Burkem a Joachimem Meisnerem předložili „dubia“, to znamená otázky k bodům týkajícím se základů univerzálního a neměnného učení Církve. Mohl byste vysvětlit, v čem spočívá podstata těchto „dubií“.

Dubia (pochybnosti), jsou otázky předložené podle obvyklých zvyklostí Svatému otci a Kongregaci pro nauku víry a mají následující obsah:

1. Může osoba vázaná trvajícím manželstvím, která manželsky žije s novým partnerem (AL č. 305, pozn. 351), v určitých situacích přijmout „rozhřešení a eucharistii“?
2. Platí absolutní mravní příkázání nebo zákazy, které jsou bez výjimky závazné za všech okolností? (např. zabití nevinného)?
3. Platí stále, že ten, kdo trvale žije v cizoložství, se objektivně nachází ve stavu těžkého hříchu?
4. Existují životní situace, které snižují mravní odpovědnost takovým způsobem, že nemravné jednání (zde: cizoložství) může být mravně omluvitelné, či dokonce spravedlivé?
5. Může osobní rozhodnutí svědomí povolit výjimky z absolutního zákazu nemravných skutků?

Jak vidíte, týkají se tyto otázky základů víry a morálky.

Budeme-li postupovat v tomto pořadí, pak je nutno na otázky 1, 4 a 5 odpovědět jednoznačně ne a na otázky 2 a 3 odpovědět ano.

Debata o „Amoris laetitia“ stejně jako diskuse o takových projektech, jako je „Manželství pro všechny“, často objasňují, že je vyžadována „antropologická revoluce“. V krátkosti řečeno: jedná se o radikální reinterpretaci toho, co je člověk a jaký může a má být.

Mohl byste říci, zda to má cosi společného s nedostatečným pochopením přirozeného práva, což lze pozorovat dokonce i v oblasti teologie a také ve sférahách církevní hierarchie?

Když někdo tvrdí, že i osoby stejného pohlaví uzavírají „manželství“, že za pomoci chirurgie lze provést změnu pohlaví a dopouštět se dalších zásahů do přirozenosti člověka, pak to znamená přímo perverzní vzpouru proti řádu stvoření, proti Bohem chtěné a stvořené přirozenosti člověka. Jednat v rozporu s tímto řádem znamená sebezničení člověka. Mluvit o „reinterpetaci“ by bylo pokryteckým zlehčováním.

Skutečně je to nanejvýš znepokojující, neboť ideologické zmatení došlo tak daleko, že někteří lidé tvrdí, že subjektivismus lze dovést až do extrému. To by znamenalo říci „ne“ vlastní stvořenosti a Stvo-

řiteli. Člověk na Božím trůnu! Groteskní, absurdní, apokalyptická představa.

Z mnoha stran spatřujeme nebo si stěžujeme na panující zmatek. Mnozí věřící, kteří se doposud mohli „se zavřenýma očima“ spoléhat na Řím, se nyní cítí jako bezdomovci a zůstali v této kulturně rozvířené době opuštěni. Přitom nejde ani tak o ztrátu jistot jako spíše o pocíťovaný nedostatek „povzbuzení“ na kamenité cestě.

Člověk má často dojem, že jde o snahu posilovat ty, kdo jsou Církvi vzdálení, jako by bylo správné to, kde se nacházejí, zatímco ti, kdo jsou blízko, poslouchají jen samé výtky. Co si myslíte o tomto historicky unikátním stavu?

Právě jste hovořil o šířícím se zmatení. V této situaci předpovězené svatým Pav-

lem – viz jeho listy Titovi a Timoteovi – je důležité orientovat se podle církevní tradice vedené Duchem Svatým, která se odráží v *Katechismu katolické církve*. Co tomu odporuje – bez ohledu na to, od koho to pochází –, není katolická pravda. Kdo věří v souladu s katechismem a podle toho také žije, je na správné cestě. Ta však nyní vede temnotou, mlhou a neschůdným terénem.

Nyní tedy k vašemu dotazu na „ty, kdo jsou vzdálení“, tedy na lidi, kteří víru Církve, víru v Boha, neznají nebo zcela odmítají: Samozřejmě katolík, kněz a zejména biskup nemůže být rád, že počet těchto lidí narůstá. Musí se snažit takovýmito současníkům – a ti již dlouho tvoří většinu – ukazovat cestu k víře, bez níž není věčná spása. Ježíš nekázal

„zůstaňte tam, kde jste“, ale: „Obratě se a věřte evangelium!“ To, že se mezi mnoha katolíky šíří spory místo toho, aby se starali o věčnou spásu, svědčí o strašlivém nedostatku duchovní vitality současných katolíků.

Mluvil jste pak o „historicky unikátním stavu“? V tom s vámi nemohu souhlasit. V dobách ariánské krize – ariáni nevěřili, že Ježíš je stejné podstaty jako Bůh Otec – ve východní části římské říše propadla tomuto bludu většina biskupů. Teprve na nicejském a chalcedonském koncilu mohlo být toto pro víru smrtící nebezpečí překonáno: Pán byl ve čluhu a je v něm i dnes – ač se zdá, že spí.

Za rozhovor děkuje Armin Schwibach
<http://kath.net>

Přeložil Pavel Štíčka

POMÁHAT OBĚTEM, NEBO KATŮM?

Svatoštěpánské kázání P. Augustyna Pelanowského

Každý křesťan je vyzván k tomu, aby pomáhal. Jenže komu? Obětem, nebo katům? – ptá se o. Augustyn Pelanowski OSPPE v kontextu migrační krize. A hned rozptyluje pochybnosti: Je nutné pomáhat těm, kteří jsou jakýmkoli způsobem pronásledováni a potřebují pomoc. Ale je možno do tohoto počtu zahrnout i silné muže, vychované v jiné kultuře, kteří se nechtějí asimilovat, přenášejí své zvrhlé zvyklosti do Evropy a ohrožují bezpečnost druhých?

Jak upozornil v kázání na svátek svatého Štěpána o. Augustyn Pelanowski, paulin z Jasné Hory, když probíhají v našem okolí dramata, mnoho lidí se dívá jinam a nechce být svědky, nechce mít žádné problémy. Tak i my zůstáváme slepí k utrpení lidí ve světě, způsobenému chováním islamistů. Jako kdysi byl kamenován svatý Štěpán, tak i dnes v muslimských zemích jsou lidé kamenováni pro víru. Oběti, to je jedna strana mince. Na té druhé jsou kati, kteří by rádi přenesli svoji „kulturu“ do Evropy. To je stále ta zamlčovaná podoba migrační krize.

Z jakých kultur pocházejí ti, jejichž přijímání si chtějí na Polsku vynutit mocní tohoto světa? Otec Pelanowski připomíná, že v současnosti je kamenování

přípustné v těchto muslimských zemích: Írán, Somálsko, Nigérie, Saúdská Arábie, Sudán, Spojené arabské emiráty.

Jiná „kultura“

Příklad? – Sedmadvacitiletá muslimka byla ne tak dávno falešně obviněna ze spálení Koránu a svými souvěrci bestiálně zavražděna. Všechno se odehrálo v centru města Kábulu, v Afghánistánu, před očima policie. Nikdo ji nebránil. To nebyla ISIS, to nebyli džihádisté. To byli normální vyznavači islámu: děti, mládež, muži – ti všichni hromadně vraždili nevinnou ženu, házeli na ni kameny, kopalí ji, mučili a nakonec zapálili – připomíná o. Pelanowski.

Všechno probíhalo za výkřiků „Allahu akbar“ – čili „pro Boží slávu“. Mnoho

svědků celou událost dokumentovalo. Nikdo se ženy nezastal. – *Tak se přeče nechovají lidé, kteří jsou zváni do Evropy! A nám se tvrdí, že jsme povinni je přijímat a vítat chlebem a solí – dodává otec.*

Dále připomíná, že v Saúdské Arábii se praktikuje trest smrti stětím nebo ukamenováním. Je vždy vykonán veřejně. V roce 2005 proběhlo 191 takových poprav. V roce 2007 102. Dalším příkladem je Nigérie. Tato země se 180 miliony obyvatel je z poloviny křesťanská. I když muslimové tam představují 43 procent populace, existují zprávy o tom, že křesťané jsou odsuzováni muslimskými soudy za urážku islámu k trestu bičování, useknutí končetin nebo ukamenování. Rukama těchto zvrhlíků tam hynou

každoročně tisíce křesťanů, kostely jsou vypalovány. – *Proč se naše autority nezabývají jimi, proč jenom „uprchlíky“ z muslimských zemí?* – ptá se o. Pelanowski.

A jak dodává, zapomíná se, že polská vláda pomáhá v Sýrii a vynakládá obrovské sumy na pomoc poškozeným křesťanům. – *A já slyším v Polsku, že mám přijímat muslimy, ale od koho?* – ptá se.

V červnu 2015 sudánské úřady zatkly Fardos At-Tum a několik jiných žen za to, že nosily džíny. Žena byla odsouzena k trestu bičování a pokuty. Zároveň ale ve Švédsku televizní hlasatelka poučuje diváky, že muslimové mají své zvyklosti. Nemají se divit, když např. bohatí muži kupují chudé chlapce a zacházejí s nimi jako s otroky, mučí je a znásilňují.

Kriminální statistiky

Pokrokové společnosti jsou slepé i na kriminální statistiky, důsledky této „otevřenosti“ jsou dramatické. Ve Švédsku přistěhovalci z muslimských zemí jsou z obrovské části zodpovědní za případy mučení a znásilnění (účast Švédů na těchto zločinech činí 7 procent), 60 procent odsouzených jsou azylanty. Už téměř půl milionu žen se stalo obětmi jejich napadení a znásilnění. O takových lidech je řeč, když padá heslo „humanitární koridor“. Mezi pachatelé převládají Afghánci, Iráčané, Somálci. – *Ale nic o tom nevíme, nechceme o tom mluvit. Je nám dobře. Neslyšíme za stěnou tyto nářky* – říká o. Pelanowski. – *Čím více zločinů, znásilnění, krve a křivd žen, strachu a vzteku bezbranných lidí, tím více – světe, div se – paní kancléřka Merkelová stahuje do Evropy tyto zvrhlé lidi. A dozvídám se, že v Polsku jsou lidé, kteří by je rádi přijali. Nerozumím tomu* – dodává.

Jako na počátku války

Není to dobrý směr. Potvrzuje to Dominik kardinál Duka z Čech, který se svěřil v médiích, že když přijíždí do Francie, Itálie, nebo dokonce i do Vatikánu, cítí se jako v roce 1939, na počátku války. „Kolem mě opancéřovaná auta, po zuby ozbrojení vojáci. Ani jako kardinál se nemohu bez problémů dostat do příslušné vatikánské kongregace. To je přece nenormální“ – řekl hierarcha. Dále také v souvislosti s nárůstem útoků antisemitského

charakteru zesílila emigrace Židů ze západní Evropy do Izraele. Dosáhla dokonce v posledních letech rekordního počtu, v minulém roce to bylo téměř 10 tisíc Židů. Nejvíce z Francie a z Německa.

Poučit se ze zkušeností

Jaká je realita? V listopadu 2014 emigrant ze Somálska brutálně znásilnil ve švédském městě nezletilou dívku. Octl se před soudem, ten mu ale uložil 180 hodin veřejných prací. Přitom ve Švédsku za znásilnění hrozí trest minimálně dvou

Jako byl kdysi kamenován svatý Štěpán, tak i dnes jsou v muslimských zemích lidé kamenováni pro víru.

Fra Angelico: Kamenování svatého Štěpána (1447–1449)
Foto: Wikimedia Commons

let vězení. Soud však muslima hodnotil jinak, uznal totiž, že prý má mnoho problémů se strachem a potíže se spánkem.

Jak připomíná o. Pelanowski, je nutno zaposlouchat se do slov P. prof. Samira Khalila Samira, egyptského jezuita a islamologa, který zdůraznil, že je nerozumné souhlasit s výstavbou mešit v Evropě bez informace o tom, kdo je financuje. Obvykle je sponzorem Saúdská Arábie, která dnes ve světě šíří tu nejfanatičtější verzi islámu.

Evropa musí vyvodit závěr také z toho, co se událo např. v Indonésii. Byla to klidná a umírněná země, ale když tam začala Saúdská Arábie budovat mešity, objevily

se tam silné protikřesťanské tendence. Teď je tam pronásledování – dodává otec.

Poučné by měly být také zkušenosti sestry Hatune Doganové, asyrské řeholnice zabývající se vykupováním sexuálních otrokyň. Zachránila dosud více než 200 děvčat. Sama se narodila v Turecku a než dovršila 14 let, byla mnohokrát vystavena pokusům znásilnit ji, její křesťanská rodina byla obětí útoků různého druhu s náboženskou motivací. Utekla do Německa a snaží se pomáhat děvčatům. – *Křesťanky a jezídky byly unášeny a prodávány na trzích. To se dělo ještě předtím, než vznikl Islámský stát, vyprávněla. Připojila též mnoho strašných příběhů těchto žen* – vzpomíná o. Pelanowski a poukazuje na to, že právě takoví katané jsou zvaní do Evropy.

Nespolčujte se s nevěřícími

Každý křesťan je vyzván k tomu, aby pomáhal. Jenže komu? Obětem, nebo katům? Podle možností těm, kteří jsou jakýmkoliv způsobem pronásledováni a potřebují pomoc. Rozumím tomu dobře, že nepochybně těm děvčatům, ale asi ne těm mužům se smartfony v rukou? – dodává.

Otec Pelanowski tady poukazuje na Písmo svaté a slova svatého Pavla (2 Kor 6,14–18): „Nespolčujte se s nevěřícími! Neboť co mají společného spravedlnost s nepravostí? Nebo co mají společného světlo s tmou? A jaká shoda mezi Kristem a Belialem? Nebo jaké dělení mezi věřícími a nevěřícími? A jak lze srovnat chrám Boží s modlami? Vždyť vy jste přece chrámem Boha živého, jak řekl Bůh: „Budu přebývat a chodit mezi nimi, a budu jejich Bohem a oni budou mým lidem. Proto vyjděte z jejich středu a odděle se,“ praví Pán, „a ničeho nečistého se nedotýkejte! A já vás přijmu a budu vám Otcem a vy mi budete syny a dcerami, praví všemohoucí Pán.“

Kdyby Jan III. Sobieski žil v naší době, myslím, že někteří by ho exkomunikovali – myslí si o. Pelanowski. Neskrývá, že jeho slova nejsou politicky korektní a obává se, že se mohou setkat s kritikou nebo pokusem umlčet ho. – *A zajisté to nebude muslim, ale někdo blízký, tak jak to byli ti blízcí svatému Štěpánovi, kteří ho ukamenovali* – kvituje.

<http://www.pch24.pl>
Přeložil Radomír Malý

ODPOLEDNE V OSVĚTIMI

Síla naděje

„Ve tváři každého člověka, zvláště když je poznamenaná slzami a utrpením, můžeme a musíme vidět tvář Krista.“

(Blahoslavený Pavel VI.)

Do Polska jsme dorazili časně ráno, autobus nás přes noc přivezl nejprve do Čenstochové, kde unavené poutníky již více než šest set let vítá Černá Madona, nejposvátnější polská ikona. Přibližně čtyři miliony poutníků ročně přichází, aby hledaly útěchu u nejmocnější polské Královny Matky. Její původ sahá až do doby svatého Lukáše evangelisty, jenž tento obraz údajně namaloval na cedrovou desku stolu vytvořeného samotným Kristem. Opakovaně přiměla nepřátele k útěku, naposledy v minulém století, kdy se sovětská armáda chystala dobýt Varšavu, ale její postup byl zastaven náhlým zjevením Panny Marie nad mraky. Jistě se jednalo o znamení definitivního rozpadu komunismu, ohlášeného poté tím nejdramatičtějším způsobem – historickou návštěvou samotného polského papeže Jana Pavla II. roku 1979.

Svatý Maximilián Maria Kolbe
Foto: <https://missionimmaculata.com>

Místo smrti a zoufalství

Poté, co jsme vzdali čest Panně Marii, jsme zkormouceně nastoupili do autobusů a vydali se do Osvětimi, na tak hrozné místo smrti a zoufalství, že je až s podivem, že se tato dvě místa nacházejí na stejné planetě, dokonce v jedné zemi. Nelze zastříti skutečnost, že i to odhaluje tvář Polska, avšak v natolik odporne znetvořené podobě, že jen stěží připomíná lidskou tvář. A vskutku, není možné, aby pouze lidské jednání bylo zodpovědné za tak masivní a systematické zlo, jaké se provádělo v mučirnách a plynových komorách Třetí říše. Hlavní z nich byla Osvětim, kde zahynul milion nebo ještě více lidí, většinou Židů. Zahynuli mezi lety 1940 – brzy poté, co Polsko padlo za oběť nacistickému molochu –, a 1945, kdy ruští vojáci osvobodili tábor a svět poprvé spatřil tváře těch několika vyhublých přeživších vězňů, které se Hitlerovi již nepodařilo vyhubit.

„Utrpení přijímané s láskou nás přibližuje nejvíce k Neposkvrněné a vyprošuje nejvíce milostí, které jsou nutné ke spáse a posvěcení duší.“ (Maxmilián Kolbe)

Bylo krásné počasí, když jsme onoho odpoledne vystupovali z autobusů, všude se leskly teplé sluneční paprsky; na obloze nebyl ani mráček, který by nám připomínal hrůzy, jež vítaly první návštěvníky, kteří přicházeli do Osvětimi tehdy před pětasedmdesáti lety. A kteří tábor už nikdy neopustili. My jsme samozřejmě přijeli jen proto, abychom na vlastní oči viděli místo, kde se dělo ono nepopsatelné zlo. Oni byli nuceni je snášet. Jak jeden z vězňů řekl mladíkovi Elie Wieselovi, jenž tento rozhovor reprodukuje ve svých

trýznivých pamětech nazvaných *Noc*, jež jsou palčivým a nezapomenutelným výčtem hrůz, kterým on a mnoho dalších čelili v Osvětimi: „Věřím v Hitlera víc než v kohokoli jiného. Jenom on plní své sliby, všechny své sliby, které dal židovskému lidu.“

Byl odhodlán provést čistku, zcela vyhladit veškeré evropské židovstvo, a téměř se mu to podařilo.

Nezkrotnost lidské naděje

Ale ani vyšinitý tyran nedokázal, navzdory všem démonickým silám využívaným při jeho genocidní mánii, zcela zničit lidského ducha. Ten se nechová tak, že by si prostě lehl a zemřel. A než jsme odjeli, byly nám našťastí ukázány důkazy jeho života, čiré nezkrotnosti lidské naděje. Protože tam, v temném sklepech bloku 11, na nechvalně známém místě, kde zmučené výkřiky vězňů zůstávaly bez odpovědi, se nacházely cely pro vězně odsouzené k smrti vyhladověním, v nichž polský kněz Maxmilián Kolbe spolu s devíti dalšími odsouzcenci trávil poslední dny svého života. Proč byl vybrán, aby snášel tak trýznivé a vleklé utrpení? Protože zkrátka nabídl sám sebe za jiného, za ztrápeného manžela a otce, který by jinak zemřel.

„Co chce to polské prase?“ zeptal se důstojník SS nosící obávané znamení smrtihlava, když z řady vystoupil útlý P. Kolbe oblečený do vězeňských hadrů – znamení ponížení člověka, které v Kolbeho případě vyzařovalo neviditelnou svatost Všemohoucího Boha. „Jsem katolický kněz,“ odpověděl. „Chci zemřít místo toho muže. Já jsem již starý, ale on má ženu a děti.“

Důstojník na něj nevěřicně zíral, nicméně povolil tuto tajemnou výměnu, a tak byl Kolbe spolu s ostatními devíti vězni odveden na smrt. O dva týdny později

Giotto di Bondone: Cesta na Kalvárii, detail (1304–1306). Foto: Wikimedia Commons

byli všichni kromě čtyř posledních mrtví; pouze Kolbe zůstal při vědomí. Poté jim byla podána smrtící injekce fenolu, a i Kolbe zemřel. Datum? 14. srpna 1941, vigilie slavnosti Nanebevzetí Panny Marie, Ženy oděné sluncem a hvězdami, která dávno předtím slíbila mladému Maximilianovi dvě koruny – čistoty a mučednictví.

Vítězství skrze víru a lásku

Po téměř čtyřiceti letech polský papež navštíví tuto celu a před obrovským davem prohlásí, že „Maxmilián Kolbe získal vítězství skrze víru a lásku na tomto místě, které bylo vytvořeno k popření víry a úplnému pošlapání nejen lásky, ale všech známek lidské důstojnosti, k pošlapání humanity: na místě vystavěném na nenávisti a opovržení k člověku ve jménu šílené ideologie“.

Patricia Treeceová v dojemném životopise P. Kolbeho, který má výstižný název *A Man for Others*, zachycuje rozhovor s jediným polským Židem, kterému se podařilo přežít osvětinské peklo a jenž znal tohoto svatého kněze. Tehdy byl třináctiletým sirotkem a nyní vzpomíná na Kolbeho (kterého, jak řekl, „budu milovat až do poslední chvíle svého života“) jako na toho, který „mi otíral slzy. Po smrti svých rodičů jsem se ptal ‚Kde je Bůh?‘ a ztratil jsem víru. Kolbe mi víru vrátil. Byl jako anděl.“

Obětní beránek

Proč (musíme se ptát) nacisté tak nenávidí kněze? A proč vždy ztotožňovali židy

a kněze? Není snadné najít odpověď. Žid byl nejbližší a – pro všechny nespokojené Němce, kteří volili Hitlera –, především nejvhodnější obětní beránek za všechno, co zlého se stalo od nenáviděné Versaillské smlouvy, kvůli jejímž tvrdým a kárným podmínkám byl kdysi hrdý národ zcela vyčerpaný a cítil se podvedený. Ale nenávist šla ještě hlouběji, protože tuto nelibost neživilo nic, co Židé dělali, ale

Kristus připomíná světu Otcovu nevyčerpatelnou lásku k hříšníkům.

jednoduše to, čím byli: dávnou připomínkou Zákona daného Bohem jeho vyvolenému a milovanému lidu Izraele. Protože svět nedokázal Zákon dodržovat, rodí se hřích a vina. Jakýmsi pokřiveným a naprosto zvráceným způsobem člověk může mírnit své pocity viny tím, že zabije prostředníka, to znamená pohrdaného a obávaného Žida.

Tajemná pokrevní smlouva

A kněz? Z příběhu, který vyprávěl muž, jenž v Osvětlení poznal P. Kolbeho, se dozvídáme víc než jen pouhé náznaky vysvětlení. Vskutku silná příbuznost mezi Židem a knězem spočívá v tom, že je vzájemně těsně spojuje tajemná pokrevní smlouva. A že spojení mezi oběma zprostředkovává samotný Kristus v této záhadné smlouvě mezi Židy a pohany, kvůli nimž tolik trpěl.

V květnu 1941 jsme pracovali na zbořeníšti baráku, když jeden z vězňů našel krucifix. Esesák Storch si jej vzal a zavolal otce Nieweglewského.

„Co je to?“ zeptal se kněze. Otec mlčel, ale dozorce na něj naléhal, dokud neodpověděl: „Kristus na kříži.“

Storch se ušklíbl: „Proč ze sebe děláš blázna? To je Žid, jenž kázal své hloupé ideály, na které jsi mu naletěl, a to tě dostalo do tohoto tábora. Copak to nechápeš? Byl to jeden z židovských vzbouřenců! Žid je Žid a vždycky bude Žid! Jak můžeš věřit v takového nepřítel?“

Otec Nieweglewski mlčel.

Storch potom řekl: „Když toho Žida pošlapeš a hodíš krucifix do písku, nechám tě přeradit na lepší práci.“

Když kněz odmítl, esesák a kápo jím několikrát mrštili o krucifix; pak ho zbili tak silně, že krátce poté zemřel.

Kristus, poslední slovo dějin

Následujícího dne, v neděli, jsme naposledy nastoupili do autobusu a odjížděli z Polska. Ale na cestě jsme měli ještě dvě poslední zastávky, každou na místě, které má pro Polsko zvláštní význam. A nejen pro Poláky. Na obou může duše člověka nalézt novou naději. Na předměstí Krakova jsme se zastavili v sanktuariu Božího milosrdenství, na místě, kde Kristus připomenul světu Otcovu nevyčerpatelnou lásku k hříšníkům. A poté jsme se zastavili ve Wadowicích, v rodišti Jana Pavla II. Vidět dům, kde žil, poblíž kostela, kde se modlil a kde bylo zaseto první semínko jeho budoucího povolání, bylo v určitém ohledu nejdojemnějším zážitkem ze všech. Mimořádným jej učinila i účast na mši svaté slavené jedním z našich františkánských kněží, jenž nám za pokrm dává toho Krista, který tak dlouho udržuje víru v Polsku a který, při tom všem, co tragického a chmurného zůstává v našem padlém světě, je posledním slovem dějin.

Regis Martin

<http://www.crisismagazine.com>

Přeložil Pavel Štíčka

Regis Martin, profesor teologie na Františkánské univerzitě v Steubenville v Ohio

FIKTIVNÍ FILOSOFICKÉ ROZHOVORY O NEFIKTIVNÍCH PROBLÉMECH

Dialog politika s filosofem VI.

Filosof s Politikem pokračují v diskusi o totalitních systémech. Jak daleko v hledání obecné definice totality se dnes dostanou?

P: Tak kde jsme skončili?

F: Přípravujeme Vaše prozření, že žijete v totalitě, aniž byste o tom věděl; pro politika nic lichotivého. A neříkejte, že máte problém totality EU solidně vyřešený.

P: Jak víte, že nemám?

F: Takové řešení vyžaduje odpovědi na otázky, které jste si vůbec nepoložil. Jde především o obecnou definici totality, která vyjadřuje, čím totalitní systémy jsou. Bez ní snadno považujeme za totalitní ty systémy, které jimi nejsou, a ty které jimi jsou, jako totalitní nechápeme. To je taky důsledek dnešní chronické krize filosofického myšlení.

P: Co Vám na ten chronický pesimismus říkají doktoři?

F: Nevěřím, že by je jejich odbornost uschopňovala k hodnocení nominalistického popírání objektivitu obecných pojmů a definic. Nominalistická subjektivizace obsahů obecnin i její dominance v soudobém myšlení jsou však smutnou realitou. Jakýpak tedy chorobný pesimismus?

P: Jak to souvisí s identifikací totalitních režimů?

F: Obecná definice totality musí obsahovat jen nutné znaky definovaných objektů; jinak není obecná. Nominalisté je však z našeho myšlení vyloučili. Zbývají tedy jen libovolné souhrny znaků, v nichž se nerozlišují nutné od pouze nahodilých. Spolehlivá identifikace konkrétních totalit je tím znemožněna.

P: Chcete říct, že vlivem nominalismu nejsme schopni poznat ani totalitní povahu komunismu?

F: Ze zkušenosti jeho totalitu nějak poznáváme. Ale je to poznání spíše pocitové, dané fenomény masivního zneužívání moci. Náš problém však klade vyšší nároky. Vyžaduje, abychom otázku povahy

politiky EU řešili racionálně, bez předsudků, povrchnosti a vášní. K tomu potřebujeme odůvodněnou definici totality. Podívejte se, jak se dnes i lidé vzdělaní v problému orientují. Většinou je přesvědčuje, že EU není totalitní, protože se v ní nevraždí odpůrci a máme svobodné

Foto: Flickr, troy david johnston (CC BY-NC 2.0)

Totalita se skládá z ideologie, která obsahuje plán, a z režimu, který ho realizuje. Proto ji můžeme pochopit především z toho, oč jí jde – z cíle.

volby. Dokonce i eso našeho politického myšlení, Roman Joch, argumentuje tímto prvoplánovým způsobem. Přitom taky vynechal otázku, jestli jsou uvedené fakta skutečně nutnými znaky totality, jak v argumentaci předpokládá. Když mu ji položíte, buď mlčí, nebo se rozpovídá o něčem jiném. O to horlivěji pak všechny přesvědčuje, že EU není totalitní. I u něj si to vysvětluju silným předpojetím, povrchním přístupem a vášní.

Otázkou adekvátní definice totality se nezabýval; navyklý diskurz nezpochybnil ani metodicky. Stejně jako Vy.

P: K čemu jste svým metodickým pochybováním dospěl?

F: Při takovém pochybování se ptáme, jestli vláda jedné strany či vysoká míra krutosti a nesvobody nejsou jen nahodilými projevy určitých totalitních režimů. Nutí nás to hledat takové znaky, o nichž můžeme odůvodněně říct, že jsou pro totalitu nezbytné. Jen jimi totiž můžeme zachytit identitu totality i její základní určení, z něhož lze vyvodit další konstitutivní znaky totality.

P: Totalita je obecně vnímána jako nejhorší režim. Jeho zloba tedy spočívá v nejkřutější tyranii.

F: Jak ale poznáte, který režim byl v historii nejkřutější? Přesný výčet hrůz té které tyranie není v našich silách. Kdybyste je přesto exaktně spočítal, znamenalo by to, že existuje jen jeden totalitní režim. Ten by navíc přestal být totalitním, kdyby se v budoucnu objevil ještě křutější režim.

V hledání definice totality ale nejde o kvantifikaci zločinnosti jednotlivých historických režimů. Problém nás situuje do obecné roviny. Hledáme to, co je společné všem totalitním režimům; co konstituuje totalitní režim jako takový. Definujeme tedy obecný systém, nikoli jeho konkrétní realizace v různých režimech. To znamená, že musíme rozlišit, co totalita je, od toho, jak se v různých režimech různě realizuje.

P: Obecným kritériem by tedy mohla být určitá mez krutosti. Její dosažení by konstituovalo totalitu a odlišovalo by ji od netotalitních režimů, které ji nedosáhly.

F: To už je logičtější. Jak byste ale chtěl tu mez stanovit? Nezapomeňte, že v dobré

filosofii je měřítkem poznání samotná poznávaná realita; nekonstruuje v ní hypotetické modely. Zajímají nás reálné, specificky určité politické systémy, takže se na ně musíme ptát reality samé. Co je například vlastní komunismu a nacismu? Jaký specifický způsob zloby vlastně představují, a proč ho v takové míře produkují?

P: Jsem zvědav, s čím převratným přijdete.

F: Totalitní praxe vychází z totalitní ideologie. Právě tou se liší totalita od všech ostatních nelidských režimů. V její struktuře tedy nacházíme dvě složky: řídicí ideologii a režim, který její programy uskutečňuje.

P: To ví přece každý.

F: Pak tedy jistě také víte, že se při definování totality musíme soustředit na její ideologii.

P: Proč? Režim je přece realitou, zatímco ideologie je pouhou ideou. Totalitu tedy daleko lépe reprezentuje režim, který je bezprostředně evidentní.

F: Jistě. Ale my hledáme obecnou definici, nikoli lákavé popisy různých totalitních režimů. Chceme přece totalitě porozumět v její podstatě. Nebo ne?

P: Jo.

F: Pak se tedy musíme zaměřit na to, co se za totalitními režimy skrývá, co je jejich určujícím principem. Jenom on vysvětluje, proč se tak nelidsky chovají. První znak totalitní ideologie, který základem určuje její povahu, **spočívá v nároku na relativně všestranné ovládnutí soukromí občanů a na relativně celoplošné ovládnutí společnosti.** Intuice tohoto hlavního znaku jakožto „vše-nároku“ zřejmě také přispěla k zavedení termínu „totalita“.

P: To zní rozumně. Konečně jste o totalitě řekl něco určitého a hned je zřejmé, že EU není totalitou. Copak ovládá v osobním a společenském životě občanů Evropy úplně všechno? Proberte se.

F: Ta idea dokonale sjednocené Evropy Vás asi fascinuje, když už s předstihem mluvíte o jejích občanech. Taky vyznáváte to svěží pořadí: napřed Evropan, potom člověk a nakonec narozený v civilizaci kulturním pravěku jako Čech? Že by i tady srdce předbíhalo rozum?

P: Ale, ale, padla první vážnější námitka a sebevědomého filosofa zaskočila nato-

lik, že musí odvádět pozornost nejnepřímým tlacháním?

F: Tak k věci. První definiční znak totality mluví o **relativně** všerosáhlém ovládnutí. Vy ale ve své pohotovité námitce předpokládáte jeho **absolutní** všerosáhlou.

P: Slovíčkařením to nezachráníte. Co myslíte tou relativní všerosáhlostí?

F: Třeba vztah k okolnostem, které faktické ovládnutí režirují a umožňují.

Foto: Flickr, sdkarlson (CC BY-NC 2.0)

Žádný aspekt lidského života není imunní před totalitní deformací. O každém z nich v totalitě platí, že může být znásilněn. Nejde tedy nutně o okamžité aktuální ovládnutí všeho, co překáží.

P: Takže nějaké aspekty života občanů nemusí být totalitou ovládnuty, protože to jakési okolnosti neumožňují?

F: No vida, už jste zase nastartoval rozum.

P: Jenže rozum mi také napovídá, že slovo „totalita“ značí celost, úplnost, takže implikuje absolutně všestranné ovládnutí. Tím, že ho relativizujete závislostí na nějakých okolnostech, vytváříte vlastně rozporný pojem „neúplné totality“, neboli netotalitní totality.

F: Bravo, tohle už má filosofickou úroveň. Udržme ji tedy a ptejte se, co je vlastně měřítkem správnosti definování reálných objektů. Jsou to snad doslovné

významy užitých slov, nebo sama definovaná realita? Máme pochopit, čím reálné totality jsou. Definice totality se proto musí řídit její reálnou strukturou, kterou má vystihnout. Protože je totalita složena z ideologie, která obsahuje plán, a z režimu, který ho realizuje, můžeme ji pochopit především z toho, oč jí jde – z cíle. Může být ale takovým cílem úplné, detailní reformování doslova všech aspektů lidského života, jak vyvozujete z významu latinského slova „totus – celý“?

P: Proč ne?

F: Protože pak by žádná totalita nemohla existovat. Naprosté znásilnění člověka ve všech ohledech není ani možné, ani není v zájmu totalitářů. Totalitní ideologie obsahuje záměr ovládnout vše, **co překáží** dosahování jejích cílů; proto **relativní** všerosáhlou. Význam slova „totus“ tedy nemůže být kritériem definování totality; absolutně všestranné ovládnutí je nemožné. **Relativně** všerosáhlým ovládnutím člověka tedy rozpor v definici totality nevzniká.

A ještě jedno zpřesnění termínu „všerosáhlé ovládnutí“: vše-nárokem je tu myšlena **snaha** o relativně všestranné ovládnutí. To znamená, že žádný aspekt lidského života není imunní před totalitní deformací; o každém z nich v totalitě platí, že **může být** znásilněn. Nejde tedy nutně o okamžité **aktuální** ovládnutí všeho, co překáží. Koncepční **snaha** je směrnicí pro režim, který ji uskutečňuje procesuálně, a tedy i situačně, v **závislosti** na stavu společnosti – více méně naráz či postupně. Všestranné ovládnutí je tu tedy myšleno **ve smyslu potenciálním**, nikoli aktuálním.

P: Tyhle distinkce působí dost vyumělkovaně, účelově.

F: Tušíte správně; ukazují totalitu v novém světle. Odhalují, že běžné charakteristiky totality (vysoká míra represí či nesvobody) nejsou na úrovni její obecné definice. To ovšem musí stoupence EU zneklidňovat. Co když v ní utvářejí totalitu?

Jiří Fuchs

Jiří Fuchs, filosof, lektor Academia Bohemica

Jak to vidí Jan Mazanec

Koho podpořit ve finále prezidentské volby?

Zeman jako vlastenec a bojovník za zdravý rozum a tradiční hodnoty, Drahoš jako liberální „želé“ s nejasnými názory. I takový úhel pohledu už jsem zaznamenal u některých konzervativních křesťanů. Dovolil bych si s tímto zjednodušeným viděním polemizovat.

Jistě, řada Zemanových názorů souzní s názory konzervativnějších věřících – třeba jasná kritika islamismu, multikulturalismu, rizik uprchlické vlny, liberálních médií a destruktivních neziskovek, podpora Izraele... Potud v pořádku. Jenže politika netvoří jen názory, ale i činy, vlastnosti a spolupracovníci. A tady máme otázky. Třeba: Proč se prezident „dolních 10 milionů“ účelově paktuje se stíhaným miliardářem? Proč s ním, Okamurou a komunisty rehabilituje zašlou slávu předlistopadových komunistů, včetně odrazu jejich frustrací ve zdanění církevních restitucí?

Navíc Zemanův rádoby lidový „konzervatismus“ není jasně názorově ukotveným proudem, ale spíš pragmatickou projekcí většinového veřejného mínění, i kdyby v něm převážil názor lůzy: „Když je většina pro propuštění vraha, tak ho propustím.“ Ano, občas „vypouští“ rozumně nekorektní názory, třeba na inkluzi. Jenže to by to celé nesmělo být šmrncnuté zbytečným obdivem k putinovskému Rusku či Číně a nesmělo by to vycházet z úst mstivého a samolibého kýčáře.

Nyní k ostatním kandidátům. Je potěšující, že v prvním kole se k žité víře hlásila většina kandidátů (P. Fischer, P. Hannig, M. Horáček, M. Topolánek, částečně J. Hynek – Zeman je prý „tolerantní ateista“). Nejvíc křesťanů na první pohled „stáhl“ Fischer, který se přinejmenším za víru nestyděl a oslovil i nevěřící důvěryhodným příkladem upozadění kariéry kvůli pomoci postiženému synovi.

Nicméně třeba v porovnání s hřmotným Topolánkem, který zřejmě (a na rozdíl od Zemana) spolu s křtem prošel určitou sebereflexí, Fischer obranu tradičních hodnot občas opomíjel. Pod tlakem se omluvil za větu, že by homosexuál mezi ústavními soudci byl pro-

blémem. Přitom by to samozřejmě mohl být problém v precedenčním případě (pře)definování rodiny. Touto omluvou i dalšími ústupky se tak Fischer vybarvil spíš jako kandidát liberálních voličů (i věřících). Topolánek sice tento Fischeryův výrok také odmítl, nicméně (podobně jako Hannig) jasně odmítl „nabourávání genderu do rodinného práva“ a další protirodinné názory.

Finalista Drahoš na anketu *Katolického týdeníku* odpověděl jako „něcista“: „Nejsem praktikující věřící, ale vnímám existenci sil, které naše běžné vědomí přesahují.“ Dále uvedl: „Víru chápu jako něco, co lidi sblíží a snaží se je učinit lepšími,“ říká. Pán Bůh zaplať aspoň za to. Uměl by to říct Zeman?

Drahoš v některých zásadních věcech kličkuje: „Tradiční rodina nikdy nebude překonaná a zajišťuje zájmy dětí nejlépe (...), ale nevylučuji ani jiná uspořádání, ve kterých jsou na svět přiváděny a vychovávány děti, i když mezi tyto modely nechci dávat rovnítko.“ Také v důležité diskusi „griloval“ Fischera, zda je v otázce potratů tak striktní jako Poláci, a sám se nevyjádřil. To od něj v situaci většinových voleb v sekularizované zemi byla podpásavka.

Na druhou stranu Drahoš jasně odmítl eutanazii (Horáček by o ní „disku-

toval“) a i v jeho týmu najdeme široce uznávané křesťany (Jiří Grygar, Jaroslav Šebek). Je racionálním typem, a proto asi neměl takovou podporu osobností, neku-li „celebrit“, jejichž emotivní podpory u řady lidí budí spíše despekt. Nicméně jeho mírně populistický odstup od politiků naznačuje, že by to byl takový český Kiska. Pak je otázka, jestli chceme neznámého a nevyhraněného „smart nepolitika“, který se ale v kampani i předtím chová slušně a lidsky, anebo „profláklého“ politika-hulváta, který budí rozpory a zapleveluje veřejný prostor banalitami.

Ať už to dopadne jakkoli, zůstává důležitá otázka. Proč se v naší politice (včetně strany s křesťanstvím v názvu) nedaří generovat politika s jasně konzervativními názory, který by se zastal opomíjených, bojoval proti liberálům v morálně-kulturních otázkách (a nejen proti těm, kteří urazí jeho ješitnost), multikulturalismu, genderu, pseudohumanismu atd., a zároveň byl konzistentní, lidský a neměl panoptikální okolí? Věřící „ranař“, který by svým životem ručil za to, že neustoupí ze zásadních věcí, a zároveň by svou názorovou pevností oslovil i nevěřící – jakýsi soft-Orbán, bez maďarského temperamentu.

*Jan Mazanec
tajemník KDU-ČSL Pelhřimov*

RC MONITOR SI MŮŽETE OBJEDNAT NA ADRESE:
Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@rcmonitor.cz.

Jméno a příjmení:	
Ulice:	
Obec:	PSČ:
E-mail:	Počet výtisků:

Náklady na tisk a distribuci jednoho čísla jsou přibližně 25 Kč, což za rok činí 600 Kč. Periodikum je distribuováno zdarma a jeho vydávání je možné jedině díky zasláním darům. Všem dárčům Pán Bůh zaplať.

Letem světem

Skupina třinácti konzervativních myslitelů, mezi nimiž je i český vysokoškolský pedagog a publicista Roman Joch, vydala na podzim 2017 společné prohlášení, v němž vyzývají ke změně konceptu evropského projektu. Tzv. **Pařížská výzva** obsahuje řadu pozoruhodných myšlenek (a celá stojí za přečtení), vyjímám však např. tyto pasáže: „Evropa v celé své bohatosti a velkoleposti je ohrožována falešným chápáním sama sebe. Tato falešná Evropa se tváří jako vrchol naší civilizace, ale ve skutečnosti nám hrozí zničením našeho domova. Odvolává se na zveličené či pokřivené ctnosti Evropy a zároveň je slepá vůči svým neřestem. Tato falešná Evropa si libuje v jednostranných karikaturách našich dějin a je beznadějně předpojatá vůči minulosti. ... **Největší hrozbou budoucnosti Evropy není ani ruský avanturismus, ani islámská imigrace. Skutečná Evropa je v ohrožení, protože její vizi dusí falešná Evropa. Naše země, národy a sdílená kultura jsou tunelovány iluzemi a sebeklamy o tom, co Evropa je a měla by být.** ... Skutečná Evropa je společenstvím národů. Máme své jazyky, tradice a hranice. Zároveň jsme vždy uznávali naši vzájemnou příbuznost, i když jsme se hádali – či spolu válčili. Tato jednota v mnohosti se nám zdá být přirozenou.“ A v neposlední řadě: „Skutečná Evropa uznává stejnou důstojnost všech jednot-

livců, bez ohledu na pohlaví, postavení či rasu. To rovněž vychází z našich křesťanských kořenů. **Naše mírné ctnosti jsou rovněž neklamně křesťanského původu: poctivost, soucit, milosrdenství, ochota odpouštět, mírumilovnost, láskyplnost. Křesťanství zrevolucionizovalo vztahy mezi muži a ženami tím, že si cení lásku a vzájemnou věrnost bezprecedentním**

Koláž: mimi

způsobem. Manželský svazek umožňuje mužům i ženám rozvíjet se ve společenství. Většinu obětí přinášíme ve společenství manželů a dětí.“

Ve čtvrtek 11. ledna přinesly noviny zprávu o tom, že čínské úřady vyhodily do povětří křesťanský kostel, který stál ve vnitrozemské provincii Šan-si. **Je to už druhý kostel, který úřady v oficiálně ateistické Číně tento měsíc zničily, a místní křesťané se proto obávají tazení proti svému vyznání.** Chrám Zlatý svícen sloužil podle serveru *South China*

Morning Post celkem 50 tisícům křesťanů z širokého okolí. Od roku 2013 se postup úřadů vůči křesťanům v Číně přitvrdil. Během velkého zátahu v roce 2015 bylo odstraněno více než 1 200 křížů z křesťanských kostelů a katedrál.

Zajímavou zprávu přinesl portál *iDnes.cz*: „Rusové jsou čím dál méně tolerantní v otázkách sexuálního života druhých lidí. Ukázal to průzkum nezávislého sociologického centra Levada. Podle něj za posledních dvacet let výrazně narostl počet lidí odsuzujících mimomanželský styk, potraty i homosexualitu. Průzkumu se na konci minulého roku zúčastnilo 1 600 lidí. **Zatímco před dvaceti lety manželskou nevěru jednoznačně odsuzovalo 50 procent Rusů, loni to bylo už 68 procent. Homosexuální styk odsuzují čtyři z pěti respondentů, v roce 1998 to bylo 68 procent lidí.**

Podíl lidí, kteří na mimomanželském styku nevidí naprosto nic pohoršujícího, spadl z 22 procent na pouhých devět. Průzkum rovněž ukázal, že ženy jsou v sexuálních otázkách přísnější než muži. **Rusové jsou také čím dál víc konzervativnější v pohledu na potraty. Předčasné ukončení těhotenství považuje dnes za nepřipustné 35 procent lidí, o 23 procentních bodů více než před dvaceti lety.** A i u této otázky se jako konzervativnější ukázaly ruské ženy, a to bez ohledu na věk.

-zd-

28. 1.	Ne	4. neděle v mezidobí Dt 18,15–20, Žl 95, I Kor 7,32–35, Mk 1,21b–28
29. 1.	Po	sv. Sulpicius 2 Sam 15,13–14.30; 16,5–13a, Žl 3, Mk 5,1–20
30. 1.	Út	sv. Martina, panna a mučednice 2 Sam 18,9–10.14b.24–25a.30 – 19,4, Žl 86, Mk 5,21–43
31. 1.	St	Památka sv. Jana Boska, kněze 2 Sam 24,2.9–17, Žl 32, Mk 6,1–6
1. 2.	Čt	sv. Pionius, kněz a mučedník I Král 2,1–4.10–12, I Kron 29,10–12, Mk 6,7–13
2. 2.	Pá	Svátek Uvedení Páně do chrámu Mal 3,1–4 (Žid 2,14–18), Žl 24, Lk 2,22–40
3. 2.	So	sv. Blažej, biskup a mučedník, sv. Ansgar, biskup I Král 3,4–13, Žl 119, Mk 6,30–34

4. 2.	Ne	5. neděle v mezidobí Job 7,1–4.6–7, Žl 147, I Kor 9,16–19.22–23, Mk 1,29–39
5. 2.	Po	Památka sv. Agáty, panny a mučednice I Král 8,1–7.9–13, Žl 132, Mk 6,53–56
6. 2.	Út	Památka sv. Pavla Mikiho a druhů, mučedníků I Král 8,22–23.27–30, Žl 84, Mk 7,1–13
7. 2.	St	sv. Richard I Král 10,1–10, Žl 37, Mk 7,14–23
8. 2.	Čt	sv. Jeroným Emiliani, kněz, sv. Josefina Bakhita, panna I Král 11,4–13, Žl 106, Mk 7,24–30
9. 2.	Pá	sv. Apollonie, panna a mučednice I Král 11,29–32; 12,19, Žl 81, Mk 7,31–37
10. 2.	So	Památka sv. Scholastiky, panny I Král 12,26–32; 13,33–34, Žl 106, Mk 8,1–10

MONITOR – publicistický čtrnáctideník, vydává Res Claritatis. ISSN 1214-8458. MK ČR E 15474. Adresa redakce: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha, e-mail: redakce@rcmonitor.cz, číslo účtu: 2400089111/2010. Šéfredaktor: Zdeňka Rybová. Redakční rada: PhDr. Roman Cardal, Ph.D., Mgr. Andrej Kutarňa, fr. Mgr. Pavel M. Mayer OP, Ing. Josef Mudra, Mgr. Radim Ucháč. Teologický poradce: fr. Mgr. Pavel M. Mayer OP. Vychází s církevním schválením Arcibiskupství pražského č.j.: arc/419/10 ze dne 10. 9. 2010. Nevyžádané příspěvky a materiály se nevracejí.